

Berke Barnabásné

A könyvek cédulakatalógusának retrospektív konverziója az Országos Széchényi Könyvtárban

Az OSZK 2003-ban elkészített egy megvalósíthatósági tanulmányt "Javaslat az Országos Széchényi Könyvtár könyvkatalógusainak retrospektív konverziójára" címen, amelynek alapján az Informatikai és Hírközlési Minisztérium, a Nemzeti Digitális Adattár-hoz tartozó projektek keretében vállalta a nagyszabású munka elindításának finanszírozását 2003 decemberében. A szerződés értelmében az OSZK "a könyvek cédulakatalógusának retrospektív konverzióját elkezdte, és a számrendes cédulakatalógusból mintegy 400.000 cédula adatait digitálisan rögzíti a szerződés 1. számú mellékletét képező feladatleírás, rendszerterv és költségvetés feltételei szerint".

Munkamódszer

A tenderkiírás nyertese, a Medea Services Kft. beszkennele a cédulákat, majd az adatrögzítők nagyméretű, osztott képernyőn vagy kétmonitoros munkaállomásoknál dolgoztak. Baloldalon vagy a képernyő felső részén látták a katalóguscédula képét, jobboldalon vagy a képernyő alsó részén jelent meg a kitöltésre váró adatlap. Értelmezték, minősítették a cédulán lévő adatelemeket és a szabályzatnak megfelelően rögzítették az adatlapra. Minden egyes céduláról két rögzítő vitte be ugyanazokat az adatokat, a létrehozott rekordokat program segítségével ütköztették, és ha eltérés volt, javítottak. Bizonytalanság esetén (nehezen értelmezhető a cédula tartalma, esetleg olvashatatlan egy karakter vagy sor), megjegyzést fűztek a rekordhoz, a javításokat az OSZK belső munkacsoportja végzi el.

A szabályzatok alapján a konverzió első szakaszában a rögzítést végzők felismerték a besorolási adatformátumokat, a leírás adatszoportjaiba tartozó adatelemeket, a nem latin betűs írásmódból transliterált szövegeket és meg tudták valósítani ezek HUNMARC formátumú egységes rögzítését ANSEL karakterkészletben. Az adatrögzítést a szűk határidő miatt rendkívül gyorsan kellett lebonyolítani (naponta és fejenként kb. 150 cédula), ugyanakkor nem csupán mechanikus munkáról volt szó, hiszen a régi katalóguscédulákon szereplő adatokat és jeleket a mai kor katalógizálási szabályzatnak megfelelően kellett értelmezni. Ezt leginkább úgy érzékeltethetjük, hogy a retrokonverzió "intellektuális konverzió"-t is jelent.

Valamennyi előkészítő feladatot elvégeztük. A belső munkacsoport folyamatosan készíti az AMICUS-ban (az OSZK integrált könyvtári rendszerében) a besorolási rekordokat, a betanulást követően egyre nagyobb ütemben. Megtörtént a szkennelés. A Medea nagy erővel végezte az adatrögzítést, 100 000-es adagokban adta át a rekordokat, amelyeket először a tesztadatbázisba töltöttünk és ellenőriztük minőségüket, azt követően kerültek az éles adatbázisba és váltak kereshetővé az online katalógusban.

Mit várhatunk, mit nem?

Az online katalógus bővül 400 ezer cédula adatával, az új rekordok letölthetők HUNMARC formátumban, valamint használhatóvá válnak a besorolási adatrekordok. Fontos tudni, hogy az online katalógusnak a retrokonverzióval bekerült része nem nemzeti bibliográfiai rekordhalmaz, pusztán a cédulakatalógusban szereplő adatokat tartalmazza.

Ugyanakkor hangsúlyozzuk, hogy a konverziótól az OSZK szolgáltatások minőségének javulását várjuk, amelyek röviden a következők:

- a feltárt állományrészeiről a távoli felhasználók is tájékozódhatnak a Web-en elérhető online katalógus révén,
- a rekordok nem csak az OSZK online katalógusába, hanem a MOKKA-ba is bekerülnek,
- könnyebb, gyorsabb és hatékonyabb a hozzáférés a konverzió során feltárt állományrészekhez,
- javul a helyi kiszolgálás és a könyvtárközi kölcsönzés teljesítési ideje,
- megnő a visszakeresési pontok száma,
- javulnak a belső könyvtári munkafolyamatok.